

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2/9933 din 26.06.2023

La nr. 176 din 09.06.2023

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege privind modificarea anexei la Legea nr.668/1995 pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului (poziția satul Todirești raionul Anenii Noi, ș.a.).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Digitally signed by Rusu Iulian
Date: 2023.06.26 19:04:33 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Iulian RUSU

Ex: CURMEI Vadim, Tel. 022/257-308

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	1631
27	06
Ora	2023

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO23/8831 din 26.06.2023

la proiectul de lege privind modificarea anexei la Legea nr.668/1995 pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului (poziția satul Todirești raionul Anenii Noi, ș.a.)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii Integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul Republicii Moldova, iar autor nemijlocit este un grup de Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pe pagina web oficială a Parlamentului Republicii Moldova, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul la proiectul prenotat al părților interesate pentru a

putea prezenta sau expedia recomandări pe marginea proiectului.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

În nota informativă se menționează:

„Principalele prevederi ale proiectului de lege stabilesc următoarele:

Transmiterea

terenurilor cu suprafața de 46,6201 ha (înregistrat cu numărul cadastral 01311150001) și, respectiv, suprafața de 29,7005 ha (înregistrat cu numărul cadastral 01311160001) aflate în gestiunea Institutului Național pentru Viticultură și Vinificație, orașul Codru, municipiul Chișinău, în proprietatea unității administrativ-teritoriale orașul Ialoveni cu suprafața totală de 76,3206 ha;

transmiterea în proprietatea unității administrativ-teritoriale comuna Chetrosu, raionul Anenii Noi a suprafeței de 164,22 ha (terenul cu suprafața de 139,01 ha înregistrat cu numărul cadastral 1046116006 și de 25,21 ha înregistrat cu numărul cadastral 1046102021) de la unitatea „Stațiunile didactice experimentale ale Universității Agrare de Stat din Moldova, din extravilanul satului Todirești, raionul Anenii Noi, proprietatea publică a statului, administrate de către Agenția Proprietății Publice;

transmiterea în proprietatea unității administrativ-teritoriale orașul Cimișlia a terenului cu suprafața de 0,5012 (numărul cadastral 2901304,835) aferent construcției cu numărul cadastral 2901304,835,01 (anterior nr. cadastral 2901304,006,06)”.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prin proiect se propune excluderea unor terenuri destinate agriculturii din proprietatea statului și transmiterea acestora în proprietatea publică a unor unități administrativ-teritoriale.

Deși proiectul este elaborat în vederea valorificării unor terenuri identificate ca nefiind în prezent utilizate eficient în circuitul economic, promovarea proiectului, fără a avea o analiză minuțioasă a întregului spectru de precondiții ce au servit drept bază pentru elaborarea proiectului, va permite interpretări privind elaborarea și promovarea proiectului în interesul unui grup de persoane restrâns din cadrul unităților administrativ-teritoriale.

Centrul Național Anticorupție nu neagă necesitatea promovării unor proiecte de trecere a terenurilor proprietate publică a statului în proprietatea publică a unității administrativ-teritoriale, însă, modul de aprobare a acestor transferuri urmează să se efectueze în mod transparent și bazate pe argumente justificative.

Menționăm acest aspect, deoarece domeniul relațiilor reglementat de normele proiectului este unul vulnerabil la manifestări de corupție.

În acest sens, menționăm că Legea nr.668/1995 pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în proprietatea statului include terenurile agricole amplasate în mai multe localități ale Republicii Moldova, iar în multe cazuri, autoritățile publice locale solicită reamplasarea acestor terenuri în proprietatea lor. Astfel, excluderea unor terenuri din proprietatea statului cu trecerea acestora în proprietatea publică a unității administrativ-teritoriale urmează să se bazeze pe argumente justificative care să asigure utilizarea eficientă și conform destinației a

terenurilor, precum și în interes public.

Astfel, orice decizie urmează să fie justificată și transparentă în vederea protejării bunurilor proprietate publică în interesul general al societății.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

Una din condițiile importante ale etapei de elaborare este fundamentarea proiectului de act normativ, nota informativă întocmită în acest scop urmând să conțină informații exhaustive și cât mai detaliate despre condițiile ce au determinat elaborarea proiectului.

Nota informativă stabilește condițiile ce au impus elaborarea proiectului, evidențiază elementele noi și finalitățile urmărite prin promovarea proiectului.

Examinând conținutul notei informative a proiectului supus expertizei anticorupție se constată că aceasta întrunește condițiile menționate în art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

Cu toate acestea, din notă nu rezultă dacă urmare a implementării proiectului există unele eventuale riscuri negative pentru asigurarea implementării eficiente a politicilor statului aprobate deja la nivel național și cum se corelează prevederile proiectului cu acestea - gestionarea transparentă în interes public a proprietății publice.

În concluzie, considerăm că propunerile din proiect urmează să fie analizate minuțios prin prisma unei abordări complexe a domeniului reglementat.

Centrul nu neagă necesitatea instituirii unor măsuri de transfer al proprietății publice a statului în proprietatea publică a unor unități administrativ-teritoriale, doar menționează că interesul public va fi asigurat prin implementarea unor măsuri care să asigure interesul general al societății, măsurile urmează să fie proporționale pentru toată societatea și nu doar pentru o anumită categorie de populație, iar promovarea acestora să fie precedată de o analiză minuțioasă a abordării complexe a domeniului reglementat în raport cu politicile statului în domeniu (domeniu agrar - utilizarea terenurilor agricole, proprietate publică a statului).

În concluzie, proiectul urmează să fie sustenabil din punct de vedere social, iar examinarea și promovarea acestuia urmează să fie efectuată prin contrapunerea acestuia cu politicile statului în domeniu, prin examinarea de către autoritățile direct implicate în implementarea politicilor din domeniu și prin inițierea de discuții publice cu experți în domeniu pentru a asigura aprobarea unui proiect viabil și realizabil (Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Agenția Proprietății Publice, autoritățile publice locale).

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) *fundamentarea economico-financiară*”.

În nota informativă se menționează că: „*Implementarea proiectului de lege nu va avea ca efect majorarea cheltuielilor bugetare*”.

Cu toate acestea, examinând norma art.III din proiect, prin care se propune ca „pierderile cauzate de excluderea terenului respectiv din categoria de terenuri cu destinație agricolă nu se compensează”, considerăm că nota informativă nu face referință la cuantumul mijloacelor financiare ce nu vor putea fi acumulate în buget.

Potrivit art.131 alin.(4) din Constituție „Orice propunere legislativă sau amendament care atrage majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern”. Curtea Constituțională în Hotărârea nr.6 din 13.03.2014 stabilește că „legiutorul constituant a urmărit necesitatea obținerii acceptului obligatoriu al Guvernului în privința oricăror propuneri legislative sau amendamente care implică majorarea sau reducerea veniturilor, cheltuielilor sau împrumuturilor”.

Astfel, se impune obținerea avizului Guvernului în acest sens.

Totodată, considerăm că nota informativă urmează să fie completată prin analiza impactului normelor asupra neacumulării unor mijloace financiare în buget, prin indicarea sumei care constituie pierderile cauzate de excluderea din categoria de terenuri agricole a terenului menționat în proiect.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.&n

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul nu reglementează în mod direct activitatea entităților publice.

Prin proiect sunt propuse norme prin care se transmit unele terenuri din proprietatea publică a statului în proprietatea unor autorități publice locale.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

În nota informativă se menționează:

„Principalele prevederi ale proiectului de lege stabilesc următoarele:

Transmiterea

terenurilor cu suprafața de 46,6201 ha (înregistrat cu numărul cadastral 01311150001) și, respectiv, suprafața de 29,7005 ha (înregistrat cu numărul cadastral 01311160001) aflate în gestiunea Institutului Național pentru Viticultură și Vinificație, orașul Codru, municipiul Chișinău, în proprietatea unității administrativ-teritoriale orașul Ialoveni cu suprafața totală de 76,3206 ha;

transmiterea în proprietatea unității administrativ-teritoriale comuna Chetrosu, raionul Anenii Noi a suprafeței de 164,22 ha (terenul cu suprafața de 139,01 ha înregistrat cu numărul cadastral 1046116006 și de 25,21 ha înregistrat cu numărul cadastral 1046102021) de la unitatea „Stațiunile didactice experimentale ale Universității Agrare de Stat din Moldova, din extravilanul satului Todirești, raionul Anenii Noi, proprietatea publică a statului, administrate de către Agenția Proprietății Publice;

transmiterea în proprietatea unității administrativ-teritoriale orașul Cimișlia a terenului cu suprafața de 0,5012 (numărul cadastral 2901304,835) aferent construcției cu numărul cadastral 2901304,835,01 (anterior nr. cadastral 2901304,006,06)”.

Deși proiectul este elaborat în vederea valorificării unor terenuri identificate ca nefiind în prezent utilizate eficient în circuitul economic, promovarea proiectului, fără a avea o analiză minuțioasă a întregului spectru de precondiții ce au servit drept bază pentru elaborarea proiectului, va permite interpretări privind elaborarea și promovarea proiectului în interesul unui grup de persoane restrâns din cadrul unităților administrativ-teritoriale.

Centrul Național Anticorupție nu neagă necesitatea promovării unor proiecte de trecere a terenurilor proprietate publică a statului în proprietatea publică a unității administrativ-teritoriale, însă, modul de aprobare a acestor transferuri urmează să se efectueze în mod transparent și bazate pe argumente justificative.

Legea nr.668/1995 pentru aprobarea Listei unităților ale căror terenuri destinate agriculturii rămân în

proprietatea statului include terenurile agricole amplasate în mai multe localități ale Republicii Moldova, iar în multe cazuri, autoritățile publice locale solicită remiterea acestor terenuri în proprietatea lor. Astfel, excluderea unor terenuri din proprietatea statului cu trecerea acestora în proprietatea publică a unității administrativ-teritoriale urmează să se bazeze pe argumente justificative care să asigure utilizarea eficientă și conform destinației a terenurilor, precum și în interes public.

În concluzie, considerăm că propunerile din proiect urmează să fie analizate minuțios prin prisma unei abordări complexe a domeniului reglementat.

În concluzie, proiectul urmează să fie sustenabil din punct de vedere social, iar examinarea și promovarea acestuia urmează să fie efectuată prin contrapunerea acestuia cu politicile statului în domeniu, prin examinarea de către autoritățile direct implicate în implementarea politicilor din domeniu și prin inițierea de discuții publice cu experți în domeniu pentru a asigura aprobarea unui proiect viabil și realizabil (Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Agenția Proprietății Publice, autoritățile publice locale).

26.06.2023

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Vadim CURMEI, Inspector principal

Digitally signed by Curmei Vadim
Date: 2023.06.26 17:05:17 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

